

Asiakirjan ovat allekirjoittaneet

Nimi	Tunnistautuminen	Allekirjoitusaika
Kuikka Esapekka (Allekirjoittaminen)	Dynasty	27.08.2025 23:23:17

Tämä dokumentti on sähköisesti allekirjoitettu

Sisällys: - Kansilehti (1 sivu)
- Alkuperäinen dokumentti (16 sivua) Kansilehden sivu 1/1

Valtiovarainministeriö

kirjaamo.vm@gov.fi

Valtiovarainministeriö, Virpi Mustonen

virpi.mustonen@gov.fi

Senaatti-konsernin lausunto koskien Kansallisen julkisten hankintojen tietovarannon perustamisen ja ostolaskutietojen julkaisemisen hanketta: tiedonhallinnan muutosvaikutusten arviointi, VN/2215/2025

Senaatti-kiinteistöt kiittää mahdollisuudesta lausua otsikkoasiassa. Lausunnon taustalla oleva arviointi on tehty Senaatti-kiinteistöihin ja Puolustuskiinteistöihin, jatkossa lausunnossa Senaatti-konserni. Lausunto on koottu vastaten ensisijaisesti arvioitaviin alustaviin toimenpiteisiin.

1. Yhteenveto tietovarannon vaikutuksista ja Senaatti-konsernin suositukset

Senaatti-konsernin ostolaskuista karkeasti noin puolet liittyvät ns. turvallisuusviranomaisia (esim. puolustusvoimat, poliisi, raja, tullit) koskeviin ostolaskuihin. Muiden ostolaskujen tietojen toimittaminen tietovarantoon olisi todennäköisesti toteutettavissa, mutta niissäkin tulisi hyvin kriittisesti arvioida suunniteltujen tietosisältöjäntösisiallisen tarpeellisuutta sekä vaikutusta hankintayksiköiden työmäärään. 4 vuoden aikana tietovarannon arvioidut kustannukset Senaatti-konsernille ovat noin 3,5 miljoonaa euroa.

Lisäksi on huomioitava liikesalaisuuksien (esim. tuotekohtaiset yksikköhintatiedot) sekä näihin liittyvien tietoturvariskien mahdolliset negatiiviset vaikutukset tarjoushalukkuuteen ja markkinoiden yleiseen toimivuuteen.

1.1 Suositukset

Senaatti-konserni esittää merkittäviä kevennyksiä raportointivaatimuksiin, jotta tietovaraston aiheuttama hallinnollinen työ ja kustannukset eivät kasva kohtuuttomasti ja aiheuta esimerkiksi lisärekrytointipaineita.

1. **Rajataan kategorisesti kaikki turvallisuusviranomaisia koskevat hankinta- ja ostolaskutiedot sekä mahdolliset muut turvaluokiteltavat tai muuten salassa pidettävät tiedot kansallisen tietovarannon ulkopuolelle.** Vaihtoehtoisesti mikäli ei tehtäisi soveltamisalarajausta, niin pitäisi vähintäänkin jättää hankintayksiköiden harkintaan, että toimittaako se edellä mainittuja tietoja (ml. mahdollinen tietojen kasautumisvaikutus) sisältävistä hankinnoista hankinta- ja ostolaskutietoja tietokantaan.
2. **Kevennettyjä kilpailutuksia ei raportoida tietovarantoon** tai raportointi hoidetaan merkittävästi suunniteltua kevyemmin. Muut jälki-ilmoituksiin liittyvät lisäraportointivelvoitteet hoidetaan Hilma-muutoksilla siten, että velvoitteen hoitaminen on hankintayksiköille sujuvaa, eikä kasvata hallinnollista taakkaa kohtuuttomasti.
3. **Liikesalaisuuksien varjelemiseksi tarkempien yksikköhintojen ja määrien sekä toimittajan tuotenumeroiden toimittamisesta tulee ehdottomasti luopua.**
4. **Ehdotettu turvalukotus on käytännössä erittäin työläs ja kallis sekä lisäksi riskialtis inhimillisille virheille, joten sen osalta emme kannata ehdotusta.** Mikäli rajaukset 1. ja 2. voidaan tehdä, suuren manuaalisen jatkuvan työmäärän aiheuttavasta laskujen turvalukotuksesta voidaan luopua.
5. **Hankintayksiköille ei lisätä uusia velvoitteita tarjouspyyntöasiakirjojen erilliselle toimittamiselle, vaan saatavuuden parantaminen ratkaistaan kokonaisuudessaan Hilma-muutoksilla siten, että Hilmassa julkaistavat tarjouspyyntöasiakirjat ovat kaikille helposti nähtävillä kilpailutuksen aikana ja myös sen jälkeen.**

1.2 Työmäärä ja kustannukset

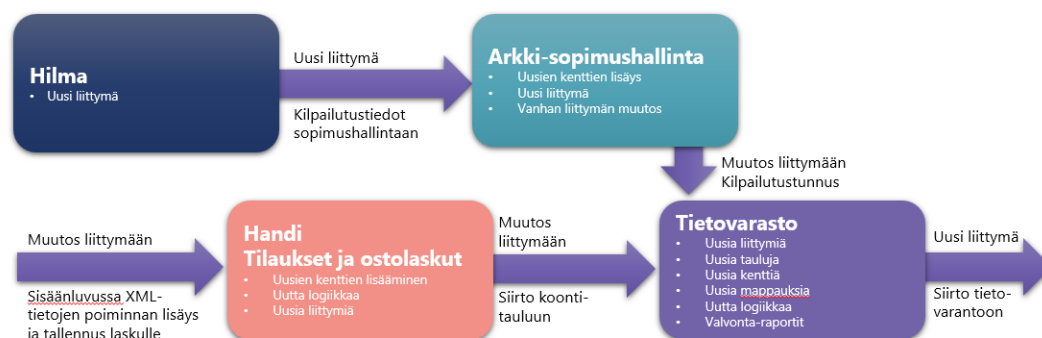
- Kokonaisuutena suunniteltujen tietosisältöjen toteuttaminen hankintayksikön lähdejärjestelmissä tulee kalliiksi, vie aikaa ja aiheuttaa lisäresursointia.
- IT-järjestelmien kehittämiseksi tarvitaan paljon toimenpiteitä, jotta ne vastaisivat suunniteltuja tietosisältöjä ja, että tiedot saadaan siirrettyä esimerkiksi tietovaraston kautta yleiseen tietovarantopalveluun. IT:n osalta tarvittavat toimenpiteet ovat järjestelmäkehitystä (esimerkiksi Handi-järjestelmän kehitystyö) ja integraatiotöitä (esimerkiksi Handi-järjestelmän ja Senaatti-konsernin oman tietovaraston välillä). Kustannukset ja projektin vaatima aika tulee olemaan kohtuullisen suuri.

- Senaatti-konsernin Handi-järjestelmässä on paljon automatiikkaa (automaation taso yli 80 %) ja suuri määrä laskuja (220.000/vuosi). Laskuautomaation korkea taso on mahdollistanut resurssien vapauttamisen ja kohdistamisen muihin tehtäviin. Jotkin suunnitellut uudet tietosisällöt (esimerkiksi turvakoodi) lisäisivät paljon manuaalista työtä ja aiheuttavat rekrytointipaineita.
- Ehdotus pitää sisällään kokonaan uusia tietoja (esim. kilpailutustunnus jne.) sekä sellaisia tietoja, joita ei ole tällä hetkellä kerätty. Nämä vaativat järjestelmäkehityksen lisäksi myös prosessin suunnittelua siitä, miten ja millä tavalla asiat toteutetaan järjestelmässä.
- Yhteenvedo muutoksista Senaatti-konsernin prosesseihin ja järjestelmiin on esitetty kuvassa

Muutokset prosesseihin

Muutokset järjestelmiin

- Senaatti-konsernin laskelmien pohjalta laskutietojen toimitus tietovarantoon vaatii **järjestelmämuutosten osalta sisäisten ja ulkoisten resurssien töitä yhteensä 533 890 EUR**. Kilpailutusprosessin vaatimien lisäraportointivaatimusten ja laskutietojen **tietovarannon vaatimien lisätietojen aiheuttamat prosessimuutosten kustannukset ovat yhteensä 868 685/vuosi** (=1997 htp/v). Alla laskelmat em. kustannuksista (järjestelmämuutokset, sekä jatkuva manuaalitoimenpiteiden lisääntyminen prosesseissa).
- **4 vuoden aikana tietovarannon arvioidut kustannukset Senaatti-konsernille ovat noin 3,5 miljoonaa euroa.**

Kustannukset, järjestelmämuutokset, laskujen toimitus:

Muutos	Ulkop. Työ (EUR)	Sis työ (HTP)	Sis. Työ (60EUR/h)	Kommentit
Uudet kentät: Kilpailutustunnus, salassapitomerkitä	51 600	271	117 960	• Toteutus vaatii: uusien liittymien toteutusta, järjestelmiin uusien kenttien lisäämistä sekä kenttien välisen logiikan rakentamista. Testauksen, dokumentaation, tuotantoonsiirrot. • Prosessimuutos vaatii 1500 laskun käsittelijän kouluttamisen. • Toteutetaan tilausten ja toistuvaissopimusten kautta. Kilpailutustunnus ja salassapitomerkitä lisätään tilaukselle ja sopimukselle. Kaikki tilaukselle täsmäytyvät laskut saavat siis samat arvot kuin tilauksella on.
Uusi kenttä, Palveluluokkatunnus				• Ei mahdollista arvioida kustannuksia, koska ei ole tietoa, mitä nämä ovat
Kirjanpidon tilinumero	10 500	203	88 410	• Lausuntopyynnössä linkitetystä tietosisällön kuvaamassa AURA-ohjeessa lukee, että tilin tulee olla AURA-käsikirjan mukainen tilinumero. Liikelaitosten tilikarttaa säätelee laki, joten liikelaitoksen tilikartta tulee mapata

				AURA-käsikirjan mukaiseen tilinumeroon, jos raportointiin ei riitä liikelaitoksen tilikartta. Toteutus vaatii: tilikarttojen välisen mappauksen tekemisen, tilien sisällön vertailun AURA-asiantuntijoiden ja Senaatti-konsernin kirjanpitäjien kesken. Mappaustaulun rakentamisen, saldojen keruun uusien tilien pohjalta (=päättelyä, uusia tauluja). Testauksen, dokumentaation, tuotantoonsiirrot.
XML:n tietojen keräys, mm. toimittajan tuotenumero, Määrä, Yksikkö, Hinta	108 000	134	58 440	Toteutus vaatii: tietojen kerääminen vaatii uusien rakenteiden ja automatiikan rakentamisen järjestelmiin ja uusien liittymien toteutuksen. Testauksen, dokumentaation, tuotantoonsiirrot. Toiminnan seuraamista rakentamisen jälkeen ja toimittajien kanssa neuvotteluja, että toimittajat toimittavat tiedot oikein.
Aineiston toimitus	28 000	115	50 100	- Uusi liittymä ja seurantaraportit - Toteutus vaatii: uusien faktataulujen ja muunnostaulujen rakentamisen, uuden liittymän rakentamisen, testauksen, dokumentaation, tuotantoonsiirrot ja tarkastusraportit.
Hyvityslasku- ja korjaustositeprosessien muutokset	11 100	22	9 780	- Hyvityslaskuprosessin ja korjaustositeprosessien tarvitsemat järjestelmämuutokset - Oletamme, että hyvityslaskut ja muistiot tulee voida kohdistaa alkuperäiseen veloitustililaskuun, järjestelmiin pitää lisätä tälle uusi kenttä ja muuttaa prosessia, jotta tieto kerätään
YHT	209 200	746	324 690	KAIKKI YHTEENSÄ 533 890

Kustannukset, prosessimuutokset, laskujen toimitus, per vuosi:

Muutos	Sis. työ/v (HTP)	Sis. Työ/v (60EUR/h)	Kommentit
Uudet kentät: Kilpailutustunnus, salassapitomerkitä	1 660	721 920	- Vaatii manuaalista valintaa, hidastaa laskujen käsittelyä (220 000 laskua/v). Toisen puolesta käsittelijät joutuvat keskustelemaan kustannusvastaavan kanssa, ennen tiedon valintaa. - Kyseenalaista, osaavatko kaikki n. 1500 laskun käsittelijää valita tiedot siltikään oikein.
Uusi kenttä, Palveluluokkatunnus			Ei mahdollista arvioida kustannuksia, koska ei ole tietoa, mitä nämä ovat
Kirjanpidon tilinumero	3	1 305	Mappaystaulun muutokset aina kun konsernin tileihin tai AURA-tilikarttaan tulee muutoksia.
XML:n tietojen keräys, mm. toimittajan tuotenumero, Määrä, Yksikkö, Hinta	12	5 220	Virheiden seuranta ja selvitykset, toimittajien kanssa neuvottelut lähetetyistä tietosisällöistä
Aineiston toimitus	12	5 220	Virheiden seuranta ja selvitykset
Hyvityslasku- ja korjaustositeprosessien muutokset	16	6 900	- Hyvityslasku- ja korjaustositeprosessien muutokset - Oletamme, että hyvityslaskut ja muistiot tulee voida kohdistaa alkuperäiseen veloituslaskuun. Tiedon kerääminen muuttaa prosessia ja aiheuttaa lisätyötä.
YHT	1 702	740 565	

Kustannukset, prosessimuutokset, kilpailutusprosessin lisätyöt per vuosi:

Muutos	Sis. työ/v (HTP)	Sis. Työ/v (60EUR/h)	Kommentit
Kynnysarvot ylittäviin hankintoihin liittyvät tarjouspyyntöasiakirjat toimitetaan hankintailmoitukset.fi-palveluun ja tietovarantoon avoimesti saataville kilpailutuksen aikana ja sen jälkeen	23	9 900	Nykyisellään tätä ei tehdä, vaatimus aiheuttaa lisätyötä. Työmäärä pohjautuu arvioon noin 660 kilpailutusta vuodessa.
Hankintapäätöksen jälkeen kynnysarvot ylittäviin hankintoihin liittyvät tarjoustiedot toimitetaan hankintailmoitukset.fi-palveluun tai hankintatietovarantoon	157	68 400	Nykyisellään tätä ei tehdä, vaatimus aiheuttaa lisätyötä. Työmäärä pohjautuu arvioon noin 660 kilpailutusta vuodessa, ja keskiarvoon tarjousten lukumäärästä per kisa.
Hankintapäätös ja perustelumuistio julkaistaan jälki-ilmoituksen liitteenä	1	620	Nykyisellään tätä ei tehdä, vaatimus aiheuttaa lisätyötä. Työmäärä pohjautuu arvioon jälki-ilmoitusten lukumäärästä (noin 44+18)
Puitejärjestelyjen sisäisistä hankinnoista julkaistaan kevyt jälki-ilmoitus monen hankintayksikön ja monen toimittajan puitejärjestelyissä, kun erikseen määritelty kynnysarvo ylittyy	34	15 000	Nykyisellään tätä ei tehdä, joten vaatimus aiheuttaa lisätyötä. Työmäärä pohjautuu arvioon, että kynnysarvo on 60.000, jolloin sen ylittäviä kevennettyjä kilpailutuksia on noin 500.
Jälki-ilmoituksen tietosisältöä laajennettaisiin mm. kilpailutukseen osallistuneiden tarjoajien tiedoilla	79	34 200	Nykyisellään tätä ei tehdä, vaatimus aiheuttaa lisätyötä. Työmäärä pohjautuu arvioon noin 660 kilpailutusta vuodessa, ja keskiarvoon tarjousten lukumäärästä per kisa
Kynnysarvot ylittäviin hankintoihin liittyvät tarjouspyyntöasiakirjat toimitetaan hankintailmoitukset.fi-palveluun ja	23	9 900	Nykyisellään tätä ei tehdä, vaatimus aiheuttaa lisätyötä. Työmäärä

Kuikka Esapekka

tietovarantoon avoimesti saataville kilpailutuksen aikana ja sen jälkeen			pohjautuu arvioon noin 660 kilpailutusta vuodessa
YHT	295	128 120	

1.3 Turvallisuus

- Senaatti-kiinteistöt ja Puolustuskiinteistöt ovat tehneet asiakkaiden kanssa turvallisuussopimuksia, joissa on sovittu, miten liikelaitos saa käsitellä turvallisuusviranomaisten tietoja (esim. puolustusvoimat, poliisi, raja, tulli). Sopimuksissa voi olla rajattu esimerkiksi tietojen julkistamista ja tiedon käsittelyä kaikkienensa (esim. käsittely Suomen rajojen sisäpuolella). Senaatti-konsernin tulee noudattaa näitä turvallisuussopimuksia käsitellessään esimerkiksi ostolaskuja. Liikelaitosten yhteenlasketusta rakennuskannasta yli 50 % on turvallisuusviranomaisten tiloja.
- Yksittäinen lasku ei muodostu ongelmaksi. Senaatti-konsernin sisäisen karkeuttamisohjeen mukaisesti järjestelmään ei pitäisi viedä turvaluokiteltua tietoa. Laskuissa on usein tietoja, jotka yksittäisinä tietoina eivät olisi salassa pidettäviä, mutta kasaantuessaan laajoiksi tietokannoiksi voivat muuttua salassa pidettäviksi tai turvallisuusluokitelluiksi.
- Ongelma muodostuu tietojen kasaantumisvaikutuksen myötä. Jos epärehellinen taho saa käsiinsä tarpeeksi paljon dataa tietynlaisesta toiminnasta, voi tieto sellaisenaan muodostua tietoturvariskiksi. Lisäriski muodostuu, mikäli sama tieto yhdistetään muualta saataviin tietoihin.
- E erityisen haastavaksi muodostuu se, että aineiston pohjalta kyettäisiin tunnistamaan organisaation ns. kriittiset toimittajat ja mahdollisesti kohdistamaan niihin toimenpiteitä, kuten kyberhäirintää tai tietomurtoja. Tällaisia kriittisiä toimijoita on esimerkiksi kiinteistö- ja rakennusala toimivat talotekniikan toimittajat, suojatilojen erityistoimittajat, varavoima, rakennusautomaatio, energia ja polttoaineet. Edellä mainitut toimijat ovat yleensäkin myös organisaation varautumisen kannalta kriittisiä tahoja. Liian yksityiskohtaisilla tuotetiedoilla on mahdollista selvittää esimerkiksi talotekniikkajärjestelmien yksityiskohtaisia tietoja (ns. laitteiden speksit ja tarkat mallitiedot). Näitä tietoja voidaan hyödyntää esimerkiksi kyberhyökkäyksissä ja maalittamisessa.

- Turvalukotuksen määrittäminen laskuille muodostuu isoksi ongelmaksi, koska laskuautomaatio hoitaa useimmiten laskun käsittelyn. Lisäksi osaako kaikki laskun käsittelijät yksiselitteisesti todeta, mitkä kaikki tiedot ovat salassapidettäviä (turvaluokiteltu, liikesalaisuus jne.) ja tehdä siten turvalukotuksen oikein.

1.4 Liikesalaisuudet ja markkinoiden toimivuus

Aineistossa pyydetään julkaistavaksi tietoja, jotka ovat luokiteltavissa liikesalaisuuksiksi, esim. yksikköhinta, josta välillisesti on pääteltävissä yhdistettynä hankintaa koskeviin tietoihin yrityksen oma sisäänostohinta

Yhdistämällä kaikki määritellyt tiedot (toimittajan tuotenumero, yksikkömäärä ja yksikköhinta) voidaan paljastaa millä tuotteilla ja hinnoilla tarjoaja on voittanut kilpailutuksen. Tämä on liikesalaisuudeksi luokiteltavaa tietoa.

Hankinnoissa merkittävimmin kustannuksia laskeva tekijä on tarjoushalukkuuden ja kilpailun lisääntyminen. Esim. ostolaskudatan julkisuus vaikuttaa yritysten mahdollisuuksiin suojata liikesalaisuuksiaan ja lisäsääntely kokemuksemme mukaan muutoinkin vähentää tarjoushalukkuutta, joka taas kasvattaa hankintahintoja.

Huomioitavana riskinä myös esim. hiljaisten kartellien muodostuminen ja muu erityisesti julkiselle taholle tarjoavan markkinan vääristyminen sitä kautta, että tarjoajat pääsevät helposti kilpailijoidensa ostolaskudatan ja pystyvät tietoja yhdistelemällä selvittämään muutenkin tietoja kilpailijoistaan aikaisempaa yksityiskohtaisemmin.

1.5 Muut huomiot tietovarantoon

Nykyisin Handi-järjestelmässä käsitellään myös hyvityslaskuja ja muistiotositteita (korjataan aiempia kirjauksia). Näiden osalta tulisi sopia, miten tiedot toimitetaan ja miten prosessi hoidetaan kansallisen tietovarantopalvelun päässä.

Ostolaskuilla olevat henkilötiedot voivat aiheuttaa tietosuoja-asetuksessa tarkoitetun korkean riskin. Ostolaskuilla on usein esim. tilauksen yhteyshenkilön nimi ja lisäksi toimitusosoite, joka on yhdistettävissä henkilötietoon. Toimittajat sisällyttävät ostolaskuille välillä myös työntekijät laskutettuine työaikoineen. Henkilötietojen poistaminen toimitettavista aineistoista ei käytännössä ole mahdollista, mikäli toimittaja lisää näitä tietoja niihin kenttiin, joista tiedot tulee toimittaa.

2. Lausuntopyynnön kysymykset ja vastaukset

1) Kilpailutustunniste otetaan käyttöön ostolaskuilla, jotka liittyvät hankintalain mukaisesti kilpailutettuun hankintaan

Vastaus:

Senaatti-konserni toteaa, että kilpailutustunnisteen käyttöönotto on mahdollinen, mutta hallinnollisen taakan ja kustannusten lisääntyminen on huomattava.

Tietoa ei ole tällä hetkellä yhdistetty laskuun. Tiedon lisääminen vaatii järjestelmä- ja integraatiokehitystä sekä prosessien uusimista siihen, miten tieto tuotetaan laskulle. Toimittajilta ei voi edellyttää tämän tiedon saamista. Mikäli tieto lisättäisiin erikseen laskunkäsittelijöiden toimesta, se vaatisi prosessinmuutosta sekä resursseja. Laskujen käsittelijöillä ei ole pääsyä Hilmaan, eikä Hilma-tunnusten lisääminen heille toisi juuri lisäarvoa, sillä pelkästään laskussa olevien tietojen perusteella on haastavaa tunnistaa Hilmasta oikeaa kilpailutusta. Sopimuksellisiin tilauksiin ja laskuihin lisätään tällä hetkellä sopimustunnus, joka on yleensä yhdistettävissä kilpailutukseen asianhallinnassa olevien tietojen perusteella. Tämänkin tiedon selvittäminen vaatii kuitenkin erillistä manuaalista työtä ja tarvittaessa varmisteluja myös esim. kilpailutuksen tehneeltä henkilöltä.

Kaikki kilpailutukset eivät ole Hilmassa (esim. kevennetyt kilpailutukset). Tällä hetkellä kilpailutustunnukset generoidaan Senaatin omassa asianhallintajärjestelmässä, ei Hilmassa.

Senaatti-konsernissa on tehty tarkempi arvio tarvittavista järjestelmä ja prosessimuutoksista, joilla kilpailutustunniste voidaan lisätä laskuille (kts. kappale 1.2 Työmäärä ja kustannukset).

2) Kynnysarvot ylittäviin hankintoihin liittyvät tarjouspyyntöasiakirjat toimitetaan hankintailmoitukset.fi-palveluun ja tietovarantoon avoimesti saataville kilpailutuksen aikana ja sen jälkeen

Vastaus:

Senaatti-konserni toteaa, että tarjouspyyntöaineistojen säilyminen avoimesti saatavilla hankintailmoitukset.fi -palvelusta myös tarjousajan päättymisen jälkeen on kannatettavaa, mutta velvoitetta tarjouspyyntöasiakirjojen liittämiseen hankintailmoitukseen ei tulisi laajentaa nykyisestä, eikä toimenpiteen tulisi aiheuttaa hankintayksiköille ylimääräistä manuaalista työtä esim. erikseen toimitettavien aineistojen myötä. Kaikki turvaluokiteltava tai muuten salassa pidettävä aineisto tulisi myös rajata tämän toimenpiteen ulkopuolelle. Samoin aineisto, joka voi muodostua tällaiseksi

tiedon kasaantumisvaikutuksen kautta ja hankintayksiköllä tulisi olla harkintavalta arvioida tiedon kasaantumisvaikutusta.

Lisäksi huomioitava, että etenkin suurissa rakennusurakkakilpailutuksissa on paljon raskasta tarjouspyynnön liiteaineistoa, jonka liittäminen sellaisenaan suoraan hankintailmoitukseen ei ole tarkoituksenmukaista, eikä välttämättä edes teknisesti mahdollista. Edelleen tulisi säilyä mahdollisuus myös esim. BEM-järjestelmän hyödyntämiseen siten, että aineistot olisi saatavissa hankintailmoituksessa ilmoitettujen linkkien kautta erillisestä hankintayksikön käyttämästä projektipankista tai vast. järjestelmästä.

Hankintalaki edellyttää tälläkin hetkellä hankintayksikköä asettamaan asiakirjat sähköisesti saataville EU-rajan ylittävissä kilpailutuksissa, eikä hankintayksiköitä koskevaa velvoitetta tulisi tämän osalta laajentaa.

3) Hankintapäätöksen jälkeen kynnysarvot ylittäviin hankintoihin liittyvät tarjoustiedot toimitetaan hankintailmoitukset.fi-palveluun tai hankintatietovarantoon

Vastaus:

Senaatti-konserni toteaa, että toimenpide tulisi toteuttaa sellaisilla kaikille hankintayksiköillä tarjolla olevilla teknisillä ratkaisuille esim. Cloudia- ja Hilma-kehityksen myötä, ettei tästä aiheudu hankintayksiköille manuaalista työtä, eikä hallinnollisen taakan lisääntymistä. Mikäli tällaista kehitystä ei tehdä, työstä aiheutuu merkittävä manuaalinen työtaakka Senaatti-konsernille.

Kaikki turvaluokiteltava tai muuten salassa pidettävä aineisto tulisi myös rajata tämän toimenpiteen ulkopuolelle. Samoin aineisto, joka voi muodostua tällaiseksi tiedon kasaantumisvaikutuksen kautta ja hankintayksiköllä tulisi olla harkintavalta arvioida tiedon kasaantumisvaikutusta.

Mikäli edellä mainittua rajausta ei tehdä, tämä edellyttää erillistä tarjousaineistojen läpikäymistä ja tietoturvaluokitellun tai muuten salassapidettävän/liikesalaisuuksia sisältävän tiedon poistamista ennen julkaisua. Tämä aiheuttaisi paljon manuaalista jatkuvaa työtä.

4) Hankintapäätös ja perustelumuistio julkaistaan jälki-ilmoituksen liitteenä

Vastaus:

Senaatti-konserni toteaa, että toimenpide aiheuttaa hankintayksiköille manuaalista lisätyötä tietojen tallentamisessa Hilmaan, ja hallinnollisen taakan lisääntymistä. Mikäli tiedot on tarvetta

siirtää Hilmasta hankintailmoitukset.fi-palveluun tai hankintatietovarantoon, toimenpide tulisi toteuttaa kaikille hankintayksiköillä tarjolla olevilla teknisillä ratkaisuille esim. Cloudia- ja Hilma-kehityksen myötä.

Kaikki turvaluokiteltava tai muuten salassa pidettävä aineisto tulisi myös rajata tämän toimenpiteen ulkopuolelle. Samoin aineisto, joka voi muodostua tällaiseksi tiedon kasaantumisvaikutuksen kautta ja hankintayksiköllä tulisi olla harkintavalta arvioida tiedon kasaantumisvaikutusta.

5) Sopimukselle on luotava vapaamuotoinen yksilöivä tunniste, joka toimitetaan tietovarantoon sellaisten ostolaskutietojen yhteydessä, jotka eivät liity hankintalain mukaisesti kilpailutettuun hankintaan

Vastaus:

Tällaisia hankintoja Senaatti-konsernissa ovat pienhankinnat, vesimaksut/sähkönsiirrot yms. jotka eivät ole hankintalain mukaan kilpailutettavia sekä hankintalain soveltamisalapoikkeuksen piiriin kuuluvat, puolustus- ja turvallisuushankintalain mukaiset sekä sen soveltamisalapoikkeuksen piiriin kuuluvat hankinnat. Erityisesti viimeisinä mainitut ovat Senaatti-konsernissa merkittävässä roolissa olevat turvakriittisiä hankintoja koskevat laskut. Näiden tietojen erottaminen muusta laskumassasta myös ei-toivotuille tahoille aiheuttaa turvallisuusriskin kasvattaessaan esim. maalittamisen mahdollisuutta.

Kaikki turvaluokiteltava tai muuten salassa pidettävä aineisto tulisi myös rajata tämän toimenpiteen ulkopuolelle. Samoin aineisto, joka voi muodostua tällaiseksi tiedon kasaantumisvaikutuksen kautta ja hankintayksiköllä tulisi olla harkintavalta arvioida tiedon kasaantumisvaikutusta.

- Tässä tietovarantohankkeessa tulee huomioida VM:n kriittisen infrastruktuurin tietojen avoimen jakamisen -raporttiin liittyvät johtopäätökset. Valtion kiinteistöt ovat olennainen osa tämän tyyppistä kriittistä infrastuktuuria. Johtopäätöksistä on hyvä huomioida mm: *Suomi toimii yhä vaikeammin ennakoitavassa toimintaympäristössä, jossa kriittinen infrastruktuuri on hybridihaikuttamisen kohteena ja pienillä häiriöillä voi olla laajoja vaikutuksia.*
- *Avoimen tiedon jakaminen tukee demokratiaa, turvallisuutta ja innovaatiota, mutta samalla se voi altistaa kriittistä infrastruktuuria vihamieliselle tiedonkeruulle ja manipuloinnille.*
- *Vaikka avoin tieto ei itsessään ole välitön uhka, sitä voidaan hyödyntää kansallista turvallisuutta vaarantavan toiminnan valmistelussa*

6) Puitejärjestelyjen sisäisistä hankinnoista julkaistaan kevyt jälki-ilmoitus monen hankintayksikön ja monen toimittajan puitejärjestelyissä, kun erikseen määriteltä kynnysarvo ylittyy

Vastaus:

Senaatti-konserni ei kannata tätä toimenpidettä sillä se lisäisi merkittävästi hallinnollista taakkaa ja aiheuttaisi toiminnallisia ja järjestelmien käyttöön liittyviä muutoksia, laajaa koulutustarvetta sekä kustannuksia.

Senaatti-konsernissa on yli kolmesataa omaa puitejärjestelyä, joihin valtaosaan liittyy Senaatin ja Puolustuskiinteistöjen substanssihenkilöstön itse tekemiä kevennettyjä kilpailutuksia. Näiltä osin kevennettyjä kilpailutuksia ei tehdä keskitetysti eikä kilpailutusjärjestelmässä, vaan sähköpostimenettelyllä erillisen sisäisen ohjeistuksen ja sopimusehtojen mukaisesti. Käytännössä suuri osa päivittäisestä tilaustoiminnasta edellyttää kevennetyn kilpailutuksen tekemistä ennen tilausta. Näin voidaan varmistaa kustannustehokkuus ja malli on luotu palvelemaan liiketoimintaa siten, että kevennetyn kilpailutuksen tekeminen olisi kaikille puitejärjestelyjen käyttäjille mahdollisimman yksinkertaista ja kustannustehokasta ja mallin on myös jo todettu vastaavan hyvin tätä tarvetta.

Edellä kuvattuja kevennettyjä kilpailutuksia tehdään Senaatti-konsernissa kaiken kaikkiaan noin 3000–4000 kpl vuodessa, joista vähintään 60.000 euron arvoisia on noin 500. Toimenpide edellyttäisi kaikkien erikseen määritellyn kynnysarvon ylittävien kevennettyjen kilpailutusten jälki-ilmoitustiedon merkitsemistä keskitetysti sovittuun paikkaan jokaisen kevennetyn kilpailutuksen tekijän toimesta, jotta keskitetty valvonta ja jälki-ilmoitusten tekeminen olisi mahdollista. Työmääräarvio on laskettu 60.000 euron kynnysarvon mukaan. Mikäli erikseen määriteltä kynnysarvon on tätä pienempi, sisäinen työmäärä kasvaa merkittävästi lisää.

Kaikki lisävaatimukset ja muutokset tähän prosessiin aiheuttaisivat laajaa lisäkoulutustarvetta ja esim. jälki-ilmoitusvelvoitteen valvonta nykyisessä prosessissa olisi käytännössä hyvin haastavaa.

Näemme riskinä myös sen, että hallinnollisen taakan lisääntyminen tulisi vähentämään kevennettyjen kilpailutusten määrää niissä tapauksissa, kun se sopimusehtojen mukaan on mahdollista, mutta ei pakollista ja heikentämään kustannustehokkuutta myös tätä kautta.

7) Jälki-ilmoituksen tietosisältöä laajennettaisiin mm. kilpailutukseen osallistuneiden tarjoajien tiedoilla

Vastaus:

Senaatti-konserni toteaa, että toimenpide aiheuttaa hankintayksiköille manuaalista lisätyötä tietojen tallentamisessa Hilmaan, ja hallinnollisen taakan lisääntymistä. Mikäli tiedot on tarvetta siirtää Hilmasta hankintailmoitukset.fi-palveluun tai hankintatietovarantoon, toimenpide tulisi toteuttaa kaikille hankintayksiköillä tarjolla olevilla teknisillä ratkaisulla esim. Cloudia- ja Hilma-kehityksen myötä.

Kaikki turvaluokiteltava tai muuten salassa pidettävä aineisto tulisi myös rajata tämän toimenpiteen ulkopuolelle. Samoin aineisto, joka voi muodostua tällaiseksi tiedon kasaantumisvaikutuksen kautta ja hankintayksiköllä tulisi olla harkintavalta arvioida tiedon kasaantumisvaikutusta.

8) Ostolaskutiedot toimitetaan hankintatietovarantoon erikseen määriteltävällä tietosisällöllä:

a. Tavoiteltava tietosisältö käy ilmi ostolaskutietojen pilotissa käytettävästä AURA-ohjeesta ja esimerkkietiedostot Valtiokonttorin sivuilta

Vastaus:

Senaatti-konserni toteaa, että ostolaskujen tietojen toimittaminen tietovarantoon olisi todennäköisesti toteutettavissa, mutta kannattaa hyvin kriittisesti arvioida suunniteltujen tietosisältöjen tosiasiallista tarpeellisuutta sekä vaikutusta hankintayksiköiden työmäärään.

Aineiston tietojen keruu ja toimittaminen aiheuttavat suuria ja kalliita järjestelmämuutoksia, joiden lisäksi tarvitaan massiivisia prosessimuutoksia ja koulutuksia laskujen käsittelijöille. Senaatti-konsernissa on tehty tarkempi arvio tarvittavista järjestelmä ja prosessimuutoksista tietojen keräämisestä ja toimittamisesta (kts. kappale 1.2 Työmäärä ja kustannukset). Nykyisessä tilustilanteessa olisi tärkeää arvioida, onko suuret ja jatkuvat kustannukset saatavan hyödyn arvoisia.

Senaatti-konserni nostaa aineiston toimittamisesta muutamia huomioita:

- Manuaalisesti täydennettävissä tiedoissa (sopimusnumero ja turvaluokitus) on suuri virheen mahdollisuus, kun jokainen laskunkäsittelijä valitsee manuaalisesti tiedon; Laskun käsittelijöitä ovat kaikki Senaatti-konsernin työntekijät.

- Ohjeessa ei ole ollenkaan otettu kantaa siihen, miten hyvityslaskut ja muistiotositteet huomioidaan ja miten prosessi hoidetaan kansallisen tietovarantopalvelun päässä.
- Ostolaskujen tuoteriveillä voi olla henkilötietoja, jotka voivat aiheuttaa tietosuojasetuksessa tarkoitetun korkean riskin. Ostolaskuilla on usein esim. tilauksen yhteyshenkilön nimi ja lisäksi toimitusosoite, joka on yhdistettävissä henkilötietoon. Toimittajat sisällyttävät ostolaskuille välillä myös työntekijät laskutettuine työaikoineen. Konsernilla tulee 220 000 laskua vuodessa, joiden tuoterivejä ei käyttäjät järjestelmässä oletuksena edes näe. Näin ollen sekä laskumäärien, järjestelmän ominaisuuksien, että prosessin näkökulmasta Senaatti-konsernilla ei ole mitään mahdollisuutta karsia tällaisia tietoja pois toimitettavasta aineistosta.
- AURA-ohjeessa sanotaan, että kirjanpitolin tulee olla AURA-käsikirjan mukainen tilinumero. Liikelaitosten tilikarttaa säätelee kuitenkin laki, ja se ei ole AURA-käsikirjan mukainen. Näin ollen liikelaitoksen tilikartta tulee mapata AURA-käsikirjan mukaiseen tilinumeroon, jos kerran raportointiin ei riitä liikelaitoksen tilikartta. Mappaus on pitkä ja jatkuva prosessi, johon tarvitaan AURA-tilikartan tuntijoita avuksi. Senaatti-konserni haluaa huomioitavan, että konsernin kirjanpitäjät eivät tätä mappaustyötä voi tehdä yksin.

9) Hankintayksikkö lisää ostolaskuille salassapitomerkinnot ennen tietojen toimittamista tietovarantoon

Vastaus:

Senaatti-konserni toteaa, että kilpailutustunnisteen käyttöönotto on mahdollinen, mutta hallinnollisen taakan ja kustannusten lisääntyminen on todella merkittävä.

Jotta salassapitomerkinnot voidaan yhdistää ostolaskuihin, se vaatii seuraavia järjestelmä- ja prosessimuutoksia. Salassapitomerkinnot kenttä on pakko lisätä tilauksesta maksuun-järjestelmään sekä hankintapyynnöille, tilauksille, toistuvaissopimuksille, että laskuille. Tietojen kopioituminen näiden lomakkeiden välillä vaatii logiikan lisäämistä järjestelmään. Lisäksi pitää muokata liittymää, joka siirtää salassapitomerkinnot ostolaskujen mukana Liikelaitoksen tietovarantoon, josta laskut siirtyvät Hankintatietovarantoon.

Järjestelmämuutosten lisäksi tarvitaan massiivisia prosessimuutoksia ja koulutuksia laskujen käsittelijöille, jotta he osaavat valita salassapitomerkinnot hankintapyynnöille, tilauksille,

Kuikka Esapekka

toistuvaissopimuksille ja laskuille. Salassapitomerkinnän valitseminen tulee olemaan jatkuva panostus ja vaatii jatkossa paljon työaikaa laskujen käsittelijöiltä.

Senaatti-konsernissa on tehty tarkempi arvio tarvittavista järjestelmä ja prosessimuutoksista, joilla salassapitomerkintä voidaan lisätä laskuille (kts. kappale 1.2 Työmäärä ja kustannukset).

Senaatti-konserni nostaa huomioitavaksi sen, että salassapitomerkintää ei tulla valitsemaan laskukohtaisesti, vaan tilaus-/toistuvaissopimuskohtaisesti ja että salassapitomerkinnän valitsemisessa on suuri virheenmahdollisuus, koska kaikki (1500) laskujen käsittelijää valitsevat tiedon manuaalisesti.

Senaatti-kiinteistöt

Esapekka Kuikka

Hankintajohtaja